

СОНЦА:
Усход, захад, даўжыня дня:
Мінск — 4.40, 21.39, 16.51;
Віцебск — 4.30, 21.37, 17.07;
Магілёў — 4.38, 21.28, 16.50;
Гомель — 4.44, 21.16, 16.32;
Гродна — 5.06, 21.52, 16.46;
Брэст — 5.14, 21.45, 16.31.

МЕСЯЦ:
Першая квадра 7 ліпеня.

ІМЯНЫ:
Давыда, Дзяніса, Ціхана, Іва-

на, Янона, Вярнікі.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г.

● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА

9 ЛІПЕНЯ 1992 г.
чацвер, № 136 (21914)

● цана 1 рубель

ВОЗГЛАС

3 ВУСНАУ ПРЭМ'ЕРА

МІНСК, 8. (Кар БЕЛТА). Некалкі гадзі прабёў сёння Старшыня Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь Вячаслаў Кебіч у рэдакцыі адной са старэйшых і найбольш папулярнай газеты «Советская Белоруссия». Па прамой тэлефоннай лініі кіраўні ўрада адказаў на пытанні не чытачоў. Аб пенсіях, аб цукры, аб мовах у Беларусі, аб будучыні жыцця і яго прыватнасці, аб дапамогах на дзяцей, аб практычных законах, якія рыхтуюцца ўрадам да чарговай сесіі парламента, аб рэзультатах паслякарнальных праблем — аб усім можна было даведацца непасрэдна з вуснаў прэм'ера-міністра. Большасць тых, што звалілі, выказвалі падтрымку ўраду і яго кіраўніку.

ЯН КШЫШТАФ БЯЦЕЦІ У МІНСКУ

Былы прэм'ер-міністр Польшы Ян Кшыштаф Бялецкі і іншыя прадстаўнікі ліберальна-дэмакратычнага клуба польскага парламента павялялі ў Мінску па запрашэнню Аб'яднанай дэмакратычнай партыі Беларусі.

Польскія і беларускія лібералы наладзілі паміж сабой кантакты і падпісалі пагадненне аб супрацоўніцтве. Варшаўскія парламентарыі мелі сустрэчу з С. Шушкевічам, аб якім кажа, будзе новым кабінет міністраў у навае Яўнае Сухойкай.

Падрабязна справаздача аб гутарках прэм'ера па прамой тэлефоннай лініі будзе апублікавана ў адным з бліжэйшых нумароў «Советской Белоруссии». Яшчэ больш сотні пытанняў, якія ластулі ў рэдакцыю на працягу двух дзён, што падрабязна прамой лініі, В. Кебіч павёз з сабой. На іх будуць даленыя пісьмовыя адказы.

У кароткім інтэрв'ю карэспандэнту БЕЛТА Вячаслаў Францавіч падкрэсліў, што па выніках гутарак з чытацкай «Советской Белоруссии» будзе падрыхтавана некалькі ўрадавых рашэнняў, у першую чаргу па пытаннях сацыяльнай абароны пенсіянераў і маладзёжных слоў.

В. Кебіч з журналістамі.

ЛІДЭР ПАЙШОЎ, КАЛГАС РАСКАЛОЎСЯ...

ПІНСКІ РАЁН. На калгасным сходзе славутага «Аснецжыцкага» яго не менш славуты старшыня двойчы Герой Сацыялістычнай Працы Уладзімір Ралько пасля 40-гадовага старшынства падаў у адстаўку.

У апошні час паміж ім і значнай часткай аснецжыцкага, у тым ліку большасцю спецыялістаў, узнік сур'ёзны канфлікт. Апаненты вырашылі, што час Ралько скончыўся, сёння трэба кіраваць і працаваць іначай. І, мяркуючы, не ўтойвалі сваёй думкі ад «башчы».

Аднак яны не ўлічылі адну акалічнасць. Без іменнага ўплыву прызначана лі-

БЫЎ ДОМ, СТАЎ ОФІС

ГРОДНА. Усё больш жадаючых набыць памяшканне для офіса ў цэнтры горада з'яўляецца ў апошні час. Так, дом № 42 па вуліцы Траецкай быў прададзены на аукцыёне за 800 тысяч рублёў, і гэта пры тым, што стартовая цана складала 250 тысяч «беларускіх». Уладальнікам будынка стала не прыватная асоба, а беларуска-польскае прадпрыемства «Астра». А пакупальніцтвам з іншымі камерцыйнымі структурамі працягваюцца да двух суседніх дамоў на гэтай жа вуліцы, якія ў хуткім часе пойдуць з аукцыёна.

Затым адбыліся сустрэча

Дык вось вы якія, сумесныя

прадпрыемствы

МІНСК. Старшыня Дзяржаўнага камітэта па знешніх эканамічных сувязях Рэспублікі Беларусь Уладзімір Ралько ў Мінску на сустрэчы з членамі беларускай асацыяцыі сумеснага прадпрыемства «Венча» і прадстаўніцтвам СП з розных куткоў рэспублікі расказаў аб стане сумеснага прадпрыемства.

Сёння ў Беларусь зарэгістравана 447 СП, аб'ём вытворчасці якіх за мінулы год склаў амаль 900 мільёнаў рублёў. Апошняя лібэла здаецца велізарнай, аднак гэта толькі 1 працэнт у валавым аб'ёме вытворчасці ў рэспубліцы. У той жа час з 447 зарэгістраваных рэальна працуюць толькі 115 СП, гэта значыць амаль кожны трыццаць, ці 29 працэнтаў. У Расіі і на Украіне гэта паказчык значна ніжэйшы — 15—20 працэнтаў. Уладзімір Ралько тымчасова засяродзіў увагу на тым факце, што прыкладна 30 працэнтаў сваёй прадукцыі сумесныя прадпрыемствы Беларусі адраджаюцца на экспарт. Гэта ў доўгую перспектыву дазваляе пераважна валютнымі метадамі і магі і аказаць садзействанне ў тым, каб туды былі ўведзены некаторыя іншыя войскі, — зазначае С. Шушкевіч.

Тым часам маюцца сродкі масавай інфармацыі па-рэспубліцы разам з Расіяй, Украінай, Балгарыяй і Румыніяй называюць Беларусь у шэрагу дзяржаў, якія гатовы выканаць ролю «блантажных касак» у Прыдніпроўі.

З Бендараў, Дубасараў, Ці-

на прэс-канферэнцыі, якая адбылася з нагоды стварэння беларуска-германскага савета эканамічнага супрацоўніцтва і яго першага пасяджэння, у адрас журналістаў кінулі папярэжжыя актывісты. Спраўды, актывісты, так скажаць, не наглядзіліся. (Дарэчы, не толькі з нашага боку, але і з боку нямецкіх журналістаў, якія таксама прысутнічалі). Але гэтым, думаем, можна знайсці пэўнае тлумачэнне. Наладжванне эканамічнага супрацоўніцтва з іншымі краінамі стала для нас у апошні час адным з найбольш актуальных. Але ж добра, калі гэта ўвасабляецца ў пэўныя практычныя кантакты. З апошніх у нас, праміра, трэба сказаць, не густа. Вось і прэс-канферэнцыя пасля пытаньняў нахот публічных кантрактаў (а яны, вядома, ж, усе ў перспектыве) даволі хутка агарнулася.

Аднак, што за савет выраша-

на стварыць і якая мэта стаіць

перад ім?

Як сведчыць ужо яго поўная назва, ён павінен служыць эканамічнаму супрацоўніцтву паміж дзвюма краінамі, у яго задачы ўваходзіць арганізацыя і каардынацыя двухбаковых эканамічных сувязей. Можна меркаваць, што ён будзе выконваць ролю дарадчага органа, а непасрэдна самі кантакты, сама справа застаюцца за канкрэтнымі фірмамі, прадпрыемствамі, арганізацыямі.

Вядома, савет павінен істотна дапамагчы ў наладжванні падобных кантактаў. Такі

штырх: учора, разам з п'яна-

намі пасяджэннем, адбыліся і

паслядні на сённяшні. У пры-

ватасці, правалі групы экан-

амістаў і прабораўдавання, мы-

набываўшы і ўтамаб-

лебудавання, па пытанні сель-

скай гаспадаркі і перапра-

цоўчы сельскагаспадарчай пра-

дукцыі, рэфармавання эканомі-

і і рынку і інш. Значыць, можа, усё нарэшце дайшло і да канкрэтных эканамічных па-

гадненняў: стварэння сумесных

прадпрыемстваў, укладання ў эканоміку рэспублікі больш значных інвестыцый, кааперавання вытворчасцей і г. д. Зрэшты, варта ўдакладніць: у рабоце савета ўдзельнічалі генеральны дырэктары беларускіх прадпрыемстваў, каля 70 прадстаўнікоў з нямецкага боку; беларускі ўрад прадстаўлялі старшыня Дзяржаўнага планна-на С. Лінг, кіраўнікі іншых дзяржаўных ведаўстваў.

Такім чынам, на савет уск-

ладаюцца немалыя надзеі. Яго

стварэнне звязана для нас з

імкненнем хутчэй інтэгравацца

у сусветную эканоміку, прыш-

нуць у рэспубліку замежныя

капіталы. На пасяджэнні савета з нашага боку падкрэслівалася,

што замежныя інвестыцыі — бу-

дзь належаць абавязкова. Ад-

нак, найперша, імкненне зразум-

ела. Можна меркаваць, і якую

выгаду шукаюць у нас немцы.

Як вядома, вытворчасць Усход-

най Германіі ў многім была

завязана на ранейшым Саюзі

і

чыны.

Чаму мы не ідзем услед за

Усходнім сусветам і не спыня-

емся давершаць аўтарытэту

Э. Шварцманна?

— На Беларусі аўтарытэт

Шварцманна не можа быць

такім вялікім, як у Расіі. Пад-

пісваючы пагадненні ад імя

СССР, былі міністры замежных

спраў з вялікай знаваўтай ста-

віўся да Беларусі. Цяпер мы

маем вялікія цяжкасці ў сувя-

зі з падпісаннем ім пагаднен-

нямі па вываду войскаў з Ус-

ходняй Еўропы, бо гэтыя да-

кументы распрацоўваліся без

ўдзялення ўдзелу ўрада рэспу-

блікі, — заявіў С. Шушкевіч.

На прэс-канферэнцыі стала

таксама вядома, што:

— штаб-квартира СНД хут-

чэй за ўсё ў Мінску будзе

ўведзена, — гэту ідэю пад-

трымлівае большасць краін-

удзельніц Садружнасці;

— факт прызначэння наро-

дзата дэпутата Беларусі Дубы-

ніна начальнікам Генштаба

Збройных сіл Расіі — адзін з

курбавых перадавання пераходу,

які ў будучым уадаца паз-

бегнуць;

— войскі былой Савецкай

Арміі, якія пачынуць вывазці-

ца з Прыбалтыкі, на тэрыто-

рыі Беларусі размяшчацца не

будуць.

Вялікія ЖДАНКО.

СМЯЕЦЦА ТОЙ, КАМУ ДА СМЕХУ

ГРОДНА (А. Дук). Ужо быў набраны гастрольны рэпертуар Гомельскага абласнога драмтэатра, калі стала вядома, што будынак Гродзенскага тэатра даў асудку і, магчыма, хутка абваліцца. З-за небяспекі спектаклі гамельчан у гэтым будынку адмянілі.

Дзіўна, што гэтага не адбылося раней: спецыялісты даўно падрабязналі аб небяспецы, але ж да іх ніхто не прыслухаўся. Кажуць, у гэтым кара божа: тэатр пабудаваны на месцы разбуранага храма.

Гастролі, прада, адбудуцца, але ў гарнізонным Доме афіцэраў. Рэпертуар — камедыі, толькі гродзенцам не да смеху — могуць застацца без тэатра.

ЧАКАЮЦЬ НОВАГА

ПЕРАВАРОТУ?

«Слава КПСС», «Наша цель — коммунизм». Ці не праўда, цяжыла цяпер чыць і чытаць такія лозунгі? Здавалася б, наогулам не іх больш, чым трэба. Але ж не! І цяпер яны, аказваецца, пачынаюць зноў з'яўляцца ў зрок некаторых прыхільнікаў «светлай будучыні». Відаць, да такіх адносяцца і работнікі чыгуначнай станцыі Фалічы, што ў Старадарожскай раёне. Менавіта фасад будынка гэтай станцыі ўпрыгожваюць прыватнае вышэй лозунгі, напісаныя белай фарбай на чорнай цэглы, так што вяртаюцца ў вочы. Але ж, думаем, час, адлучыцца і работнікі чыгуначнай станцыі Фалічы, што ў Старадарожскай раёне. Менавіта фасад будынка гэтай станцыі ўпрыгожваюць прыватнае вышэй лозунгі, напісаныя белай фарбай на чорнай цэглы, так што вяртаюцца ў вочы. Але ж, думаем, час, адлучыцца і работнікі чыгуначнай станцыі Фалічы, што ў Старадарожскай раёне.

Дарэчы, інфармацыя аб гэтым была апублікавана мясцовай раённай газетай «Навіны Старадарожчын» яшчэ 16 студзеня г. г. Але і сёння тая наліска застанецца часу па-ранейшаму красуюцца на фасадзе будынка станцыі Фалічы.

В. ДАШКЕВІЧ, адказны скартатр рэдакцыі раённай газеты «Навіны Старадарожчын».

Ганарар за інфармацыю пералічылі ў фонд сваёй газеты.

УСЕ НА БАРАЦЬБУ СА СНІДАМ!

ГРОДНА. У будынку будынку саніпалітэацыі пасля рэканструкцыі будзе адкрыты абласны цэнтр прафілактыкі і барацьбы са СНІДАМ. Падобныя дзялянасці абсталяваны ў Дзятлаўскім, Гуміскім і Літвінскім раёнах вобласці. Акрамя таго, пытанні прафілактыкі «хваробы XX стагоддзя» ўключаюцца ў вучэбныя праграмы школ, ПТВ і тэхнікумаў.

— Аркадзь Іванавіч, прадстаўнік, калі ласка, норталі чытачам «Звезда» Міжнародны кангрэс прамысловых прадпрыемстваў? Наогула ён быў створаны, чым займаецца, што ў яго зробі?

— Спачатку хацелі шыра пазнаваць рэдакцыю старэйшай рэспубліканскай газеты «Звезда» за тое, што яна дала мне магчымасць падзяліцца на яе старонках сваімі думкамі і меркаваннямі па пытаннях выключнай важнасці — аб становішчы нашай эканомікі і аб тым, як прадухіліць яе крызіс. Давольна таксама праз «Звезда» перадаць шыра прывітанне майм землякам — беларусам і пажадаць ім усіх ляхіх поспехаў у жыцці і працы.

А зараз пра кангрэс. Ён быў утвораны сёння ў лютым. У Маскве правалі асабліва прадстаўнікоў аб'яднаных прамысловых, вучоных і прадпрыемстваў усіх 15 дзяржаў. І тых, што ўвайшлі ў СНД, і тых, што не ўвайшлі. Яны і прышлі туды да згоды аб стварэнні Міжнароднага кангрэса прамысловых і прадпрыемстваў. Гэта — неэлементарнае грамадскае аб'яднанне, якое дзейнічае на аснове добраахвотнасці, самакіравання і галоснасці, у строгім адпаведнасці з нацыянальнымі заканадаўствам і нормамі міжнароднага права.

Хто-кольвечы выказваў

«Большасць палітыкаў толькі кляймаць і выкрываюць, але не шукаюць прымірэння і згоды», —

ЗЯВІЎ У МІНСКУ АРКАДЗЬ ВОЛЬСКІ, СТАРШЫНЯ-КААРДЫНАТАР САВЕТА МІЖНАРОДНАГА КАНГРЭСА ПРАМЫСЛОЎЦАў І ПРАДПРЫМАЛЬНІКАў. А ШТО Ж У СЕННЯШНЯЙ СКЛАДАНАЙ СІТУАЦЫІ ПРАПАНАУЕ ЁН САМ, НАШ ЗЯМЛЯКІ

Аркадзь Іванавіч Вольскі — чалавек добра вядомы ў палітычным і дзелавых колах. Раней працаваў у апарате ЦК КПСС. На яго было ўскладзена нялёгкае місія пасрэдніцтва па канфлікту ў Магнорскіх Карабаху. Адзін з кіраўнікоў Камітэта па аператыўнаму кіраванню народнай гаспадарчай Расіі. З'яўляецца старшынёй-каардынатарам Расійскага саюза прамысловых і прадпрыемстваў.

Сумнікі, ці мэтазгодныя перакананні, ці кангрэс? Ці не пераважыць у яго правобраз разбуранага гісторыі некагэ кіруючага цэнтру? Чысць у дэкадэжні кангрэсу мінула няшмат. Але ж яшчэ ўжо дадо дадаткова даказаў: мы не пачынаем, калі прынялі рашэнне аб стварэнні кангрэса. Хацелі падкрэсліць два галоўныя моманты. Першы: ёсць вострая неабходнасць кансалідацыі намагаюцца прамысловых і прадпрыемстваў, што дзейнічаюць на нашай еўразійскай эканамічнай прасторы. Патрэбна неабходнасць механізму, які дазволіць аб'яднаць дзянін, каардынаваць работу існуючых прамысловых саюзаў.

Другі: у нашых краінах праходзяць складаныя палітычныя працэсы. Працягваюцца эканамічныя крызісы. Большасць палітыкаў адно ведаюць — кляміць і выкрываць, але ж не шукаюць прымірэння і згоды. На фоне гэтага ўсё больш шырокае колы грамадскага пачынаюць пераконвацца ў наступнай ісціне: толькі эканамічна можна вывесці нашы краіны з цяжкага становішча. Гэта — неэлементарнае грамадскае аб'яднанне, якое дзейнічае на аснове добраахвотнасці, самакіравання і галоснасці, у строгім адпаведнасці з нацыянальнымі заканадаўствам і нормамі міжнароднага права.

— Вы, Аркадзь Іванавіч, вельмі востра выказалі на Мінскім кангрэсе кангрэса свае адносіны наогул тых мер ураду дзяржаў Садружнасці, якія

мыслюць і прадпрыемстваў. Як палітычны дзеяч цікава тым, што па самах складаных пытаннях мае сваю асабістую думку, сваё меркаванне, якое нярэдка ідзе ўразрэз з афіцыйнай лініяй.

Аркадзь Іванавіч — наш зямляк. Нарызіўся на Гомельшчыне, у Добрушскім раёне, у сям'і настаўнікаў. Жыццёвы лёс, аднак, надоўга адарваў яго ад Радзімы.

Выправажаныя палітычныя і прадпрыемстваў. Ну ці ж можна, скажыце, так дружыць, калі ад вынікаў такой дружбы ў кожнай з краін прадпрыемстваў працуюць наогула? Генеральны дырэктар «Беларусь» Міхаіл Лаўрыновіч расказаў мне, што ён звалеў з вядомым аб рахунах на так званы картатэкс. Гэта даўгі прадпрыемстваў. У яго як кіраўнік буйнага аўта-літара, даўгі сёння даўлі амаль да 3 мільярдаў рублёў. Як можа быць і працаваць у такой сітуацыі шматлікіх калектываў? У пэўным жа на кругу дзяржаў — удзельнікі СНД атэгуныя неплацяжыя зараз да-сягнулі ўжо 1 трыльёна 600 мільярдаў рублёў. Усе настая-вае на «крутым» узаема-разліку. Я таксама за такое рашэнне, бо, як кажам, стаю на глебе рэальнага вытворчага жыцця. Поўнага разумення я ўрадам Расіі мы, праўда, не знаходзім.

Закрану праблему інвестыцый. Напрастае спад інвестыцыйнага актывізму. Гэта вельмі непакое прамысловыя колы. А надзвычай небяспечны прызав своеасабытні эрозіі фінансаванага адрок капіталу ў дзяржаў былога СССР? Цяпер на рахунах толькі расійскіх юрыдычных асоб і грамадзян у заходніх банках знаходзіцца, паводле розных ацэнак, ад 14 да 20 мільярдаў долараў. Прычым значная частка гэтых сродкаў належыць не толькі прыватным асобам, але і многія мяркуюць, але і дзяржаўным арганізацыям.

Давайце яшчэ раз уладуем-ся ў гэтую з'яву. Тавары, а больш дакладна, каштоўнейшая савіравы, вывезеныя, ды яшчэ і грошы пакінуты там, на Заха-

дам і Садружнасці. Ну ці ж можна, скажыце, так дружыць, калі ад вынікаў такой дружбы ў кожнай з краін прадпрыемстваў працуюць наогула? Генеральны дырэктар «Беларусь» Міхаіл Лаўрыновіч расказаў мне, што ён звалеў з вядомым аб рахунах на так званы картатэкс. Гэта даўгі прадпрыемстваў. У яго як кіраўнік буйнага аўта-літара, даўгі сёння даўлі амаль да 3 мільярдаў рублёў. Як можа быць і працаваць у такой сітуацыі шматлікіх калектываў? У пэўным жа на кругу дзяржаў — удзельнікі СНД атэгуныя неплацяжыя зараз да-сягнулі ўжо 1 трыльёна 600 мільярдаў рублёў. Усе настая-вае на «крутым» узаема-разліку. Я таксама за такое рашэнне, бо, як кажам, стаю на глебе рэальнага вытворчага жыцця. Поўнага разумення я ўрадам Расіі мы, праўда, не знаходзім.

Закрану праблему інвестыцый. Напрастае спад інвестыцыйнага актывізму. Гэта вельмі непакое прамысловыя колы. А надзвычай небяспечны прызав своеасабытні эрозіі фінансаванага адрок капіталу ў дзяржаў былога СССР? Цяпер на рахунах толькі расійскіх юрыдычных асоб і грамадзян у заходніх банках знаходзіцца, паводле розных ацэнак, ад 14 да 20 мільярдаў долараў. Прычым значная частка гэтых сродкаў належыць не толькі прыватным асобам, але і многія мяркуюць, але і дзяржаўным арганізацыям.

Давайце яшчэ раз уладуем-ся ў гэтую з'яву. Тавары, а больш дакладна, каштоўнейшая савіравы, вывезеныя, ды яшчэ і грошы пакінуты там, на Заха-

дам і Садружнасці. Ну ці ж можна, скажыце, так дружыць, калі ад вынікаў такой дружбы ў кожнай з краін прадпрыемстваў працуюць наогула? Генеральны дырэктар «Беларусь» Міхаіл Лаўрыновіч расказаў мне, што ён звалеў з вядомым аб рахунах на так званы картатэкс. Гэта даўгі прадпрыемстваў. У яго як кіраўнік буйнага аўта-літара, даўгі сёння даўлі амаль да 3 мільярдаў рублёў. Як можа быць і працаваць у такой сітуацыі шматлікіх калектываў? У пэўным жа на кругу дзяржаў — удзельнікі СНД атэгуныя неплацяжыя зараз да-сягнулі ўжо 1 трыльёна 600 мільярдаў рублёў. Усе настая-вае на «крутым» узаема-разліку. Я таксама за такое рашэнне, бо, як кажам, стаю на глебе рэальнага вытворчага жыцця. Поўнага разумення я ўрадам Расіі мы, праўда, не знаходзім.

Закрану праблему інвестыцый. Напрастае спад інвестыцыйнага актывізму. Гэта вельмі непакое прамысловыя колы. А надзвычай небяспечны прызав своеасабытні эрозіі фінансаванага адрок капіталу ў дзяржаў былога СССР? Цяпер на рахунах толькі расійскіх юрыдычных асоб і грамадзян у заходніх банках знаходзіцца

РАСЛІНЫ І ЗДАРОУЕ

Святлана АЛЕКСІЕВІЧ

ЗАЧАРОВАНЫЯ СМЕРЦЮ

(Заканчэнне. Пачатак у № 134, 135).

Пад рэшткі нямі сія. Гэта страшны боль у суставах. Не мог успомніць, як усё-такі называлася гэта станцыя. Уваляю, як гэта выглядала: дэзляў матэрыяла на рамяні ў шафе для адзення... Гэта ўжо пра мяне... Не трэба было, каб дзіця гэта бачыла... Яно выратавала мяне... Закрычала... Але яно гэта бачыла... Цяпер я прытулю пачак снігавіка, каб заснуць у сні. Вельмі падобна на інфаркт. Праўда, праследую думкі аб граку самазабойства, але я, нягледзячы на іх, яшчэ ж жыву. Я жыву пра пра... пра неба на зямлі, яшчэ жыву, што бачыла... Але калі Бог існуе, ён мне даруе. Я быў шчырым, я лакаваў...

Запіскі, пакінутыя перад другой спробай самазабойства, якая закончылася, як ён таго хацеў, смерцю:

«...Праз некалькі гадоў я заб'ю самога сябе. Я быў салдатом, а не раз забіваў. Я забіваў, як я веру, дэла будучыні. Ніколі не думаю, што мне давядзецца абараняць мінулае. Я забіваю яго сваімі старымі сэрцамі...»

ГІСТОРЫЯ, ШТО РАСКАЗАУ МАЛАДЫ ЧАЛАВЕК, ЯКІ ЗРАЗУМЕУ: ЖЫЦЦЕ — БОЛЬШ ФЕЛІНІ, ЧЫМ БЕРГМАН

Аляксандр Ласковіч—21 год:

— Выбіраў не я, выбіраў тхосьці іншы: або памру, або не буду ведаць, што жыву. І цяпер у гэтым не ўпэўнены... Я не быў у Амерыцы, але мне часта здаецца: я там быў... Гляджу на чужыя малюнкi, якія на шпіцы знаёмыя... Я не ведаю, хто зараз сядзіць з вамі за сталом, размаўляе? Можна, гэта я? А можна, і не? Іншы раз я пра ўсё забываюся... Потым раптам спахвалася: быццам гэта я? Мне ніколі не падобалася быць хлопчыкам... Усё выйрала быць мяне: імя, месца, час... Нос, форму вушэй, колер валасоў... Мама марыла пра дзіўнага чыгуна, гэта ж забіваў, хацеў аборт... Там, яшчэ ў лоне маці, я адчуў, гэта ўбяралася ў мяне падсядомства, што я ніколі не патрэбны, магу не выявіцца, не з'явіцца ў сям'ю дадоў. Першы раз я хацеў павесіцца ў сям'ю дадоў. З-за кітайскага тэзісу... Мама завярнула варэньне ў кітайскім тэзісу і паставіла на таварыцтва, а я быў з братам лавілі нашу хошчу Муську... Мама маладзёва, тата на ваенных вучэннях... На падлозе лужына варэньня... Мама праклала лёс афіцэрскай жанкі, якой трэба жыць кожны дзень, каб на Сахаліне, дзе зямлі сьнегу насіліся да дванадзіці метраў, а летам — жоўты аднаго росту з ёю. Яна хапае бачкоўскі рэмень і выганяе нас на вуліцу.

— Мама, на вуліцы дождж, а ў хляве мурасы кведаюць...

— Ізаіле! Ізаіле! Воно!

Увечары брат пабег да суседзяў, а я зусім сур'ёзна вырашаў павесіцца. Залез у хляв, звайшоў у кошыку вярхоў... Прыдурку раіць: а к вішу... І тут у дзверы ўйскаеца Муська, не з'явіўшыся ўспыхнуў у цемры, як бегавыя агні... Мама... Мілья Муська! Ты прышла мяне пакаваць... Я абняў яе, і так мы з ёю прасядзелі да раніцы...

Што такое быў тата? Тата — напамілі авіяпалка. Мы пераляжалі з аднаго ваеннага гарадка ў другі, усе яны пахлі гутаймі і таным адалаком «Шыр»... Так заўсёды пахлі і ад майго тата.

Мне — востра дадоў, брату — дзевяць, тата вяртаеца са службы. Спрыць партыя, рыпчы хромавыя боты. У гэту хвіліну нас з братам ператварыла б у невідзімак, знікнуць з яго вачэй! Тата быў з этакжэры «Апошніце» пра прапагандага чалавека Барыса Палявога, у нашым доме — гэта «Ойна наш».

Што было далей? — пачынае ён з брата. — Ну, ён папоў. З'ёў вожыка... Заваліўся ў канаву.

— Якую ішча канаву?

— У варонку ад пятайнонай бомбы, — падказваў я.

— Што? Гэта было ўчора, — уздыргае мы абодва ад камандзірскага голасу тата. — Сёння, значыць, не чыталі?

Круцімся вакол стала, як тры Чапліны — адны ваялі, два маленчкі: мы са сплунчанымі ішчамі, тата — з рэзінем. Усё ж у нас ва ўсіх кіношныя выхаванне, так? Не з кіно, а з фільмаў мы выраслі... Кніжкі, якія прынесі ў дом тата, у мяне да гэтага часу выкаляюць алергію. У мяне тэмпература падымалася, калі я бачу ў каго-небудзь на палцы «Апошніце» пра спрыданага чалавека. Ой тата марыў кінуць нас пад танк... Яне хацеў, каб я папрасіўся ў Афганістан... А калі б мяне там адсеклі ногі, тавы яго жыццё недарэчна. Ён быў бы шчаслівы! Ён мог бы мяне растраляць, калі б пачалася вайна і калі б я парушыў прысягу. Комплекс Тараса Бульба... Тата належыў Ідзі, ён — не чалавек. Але мяне ніяк не ўдалася запэраграміраваць на вайну... Або на ішчаную гатоўнасць заткнуць сабой дзірку ў плашчце, легчы лужам на міну... Я даўіў божым каровам, на Сахаліне летам божым каровам — як пяску. Давіў іх, як вяс, пакуль аднойчы не спалохаўся: чаго гэта я столькі маленчкіх чыровных трыпакіў нарэб? Муська нарадзіла неадзінашаных какаціў... Я іх паў, дакладна, з'явілася памама «Якш што, памерлі?» І яны памерлі пасты не слоў. Тата даруў мяне вясныя бужыкі... Але я ніколі не хацеў быць хлопчыкам...

Дзіцячы страх: хлопчыкі ўсе становяцца вяснымі і іх забіваюць... Ой! Яка хваля маленчкіх мізубамі ўтрымліваў у тавата хромавыя боты, бішча і кусаціца. За што ён мяне — па голму задау перад суседскім Віцкавым?

Я не народжаны для танца смерці... У мяне класічны ахі, але б танцаваць у балете. Але тата служыў ваяцкі Ідзі, ён быў часткай гэтай Ідзі. Як быццам трыанкія чэрапа адбілася... Усё без ішчэго, але з вятноўкамі... Час змяніць жанр... Там, дзе іграў антымістычны трагедыю, цяпер разыгрываюць камедыю і баявік. Паўзе-паўзе, шышкі грэзе... Агдаляне, хто гэта? — Аляксей Марсееў... Усё, што засталася ад тавата Ідзі, якія ў страшнай крыві. Не людзі забівалі адзіна аднаго, Ідзі забіваў. Ідзі — забойца... А тата? Ён бездальнажы чалавек, зусім не гатовы да старасці, таму што ў старасці трэба проста жыць. А ён сябе быў той ваяцкі Ідзі не ўяўляе... Ну, няхай бы цакутны вырашчываў ці запалкавы карабі абіраў? Сядзіць ля тэлевізара: пасядзежны парламент — левыя, правыя, мітангі, дэманстрацыі... Тату патрэбна вораг, затоны, замаскіраваны, патрэбна барацьба, інакш жыццё не мае...

сэнсу, бізмэтнае. Безахвярнае! Такое жыццё тату неадмае і незразумелае. Восм мы глядзім з ім удух тэлевізар: японскі рэбат ашчупае стары кар'ер і дастае з пяску ржавую міну і адвоіць узраваць. Тата ў бяскожных неўразумоні: «Гробіць тэхніку? У нас што, асбавога саставу не хапае?». У яго свае адносіны са смерцю. Яна для яго заўсёды нечама роўная: выратаванаму самалёту, выхаванаму з полымі калгасным трактару, дэтрэнінамому выхаванаму заданаму партыі ў ўрада. Асобна ад гэтага жыццё і смерць для яго не існуюць...

Хтосьці з малых лётчыкаў адзіна раз спытаў у мяне: «Што ты, хлопчык, ведаеш пра смерць?»

Я здзівіўся. Мне здалося, што я гэта ведаў заўсёды. Прыцягненне. Страх і цікаўнасць. Хавалі хлопчыка з нашага класа — накатаў у пяску старых акапоў патроны і кінуў у вогнішча... Замест вачэй — два пятачкі... Я гэта ведаў заўсёды, я нарадзіўся ўжо з гэтым веданнем. Можна, я ўжо калісьці паміраў... Або мама, калі я яшчэ быў у ёй, сядзеў да яе і глядзеў, як вазіла на могілкі чыровую труну, жоўтую труну... Я загінаўся вяснымі праблемамі смерці, на працягу яна і думаю пра яе дзевяці разоў. Напэўна таму, што я ў дзяцінстве жыў каля могілак. Смерць пахла пахаванымі «бачкамі», неадзінашанымі ішчэмамі і гаралкай. Гэта не абавязкова бяздуша старая з касой, а можа, гэта прыгожая дзяўчына? І я яе ўбачу...

...Васемнаццаць гадоў. Усяго хочацца: жанчын, віна, падпрожжы... Загадак, тайнаў... Я прыдумаву сабе рознае жыццё, уяўляў. І ў гэты момант цябе падлоўляюць... Мне да гэтага часу хочацца раставарыцца, знікнуць, каб нічога пра мяне не ведалі, не пакінуць ніякіх слядоў. Быць лесніком, бясшарпартным божым... Паставіма навалышча адзіна і той жа сам: мяне зноў забіваюць у армію... Пераблыталі дакументы, і зноў трэба ішчэ служыць. Крычу, адбіваюся:

— Я ўжо служыў! Адлусціце мяне!! Вар'яце! Гэта такі ж страшны сон, як майму сябру, ён ваяваў у Афганістане, сніцца, што аўтамат не страляе...

Я не хацеў быць хлопчыкам... Я не хацеў быць вясным... Тата сказаў:

— Ты павінен стаць мужчынам. А то дзяўчынкай павуаюць, што імпатэнт.

У арміі мяне будуць забіваюць... Гэта я ведаў... Або мяне заб'юць, або я заб'ю. Брат зярнуўся пасля службы з алмазным чалавечкам. Кожную раніцу яго білі напай у твар... Ён ляжаў на ніжніх нарах, стараслужачы — наверх... Калі цябе ішчэ год пайшоў у морду! Паспрабуй застацца тым, кім ты быў. Ёсць тата ішчэ людзей, якія не могуць быць мясам, і ёсць другі тып, гатовы быць толькі мясам. Чалавечка адала... Я вучыўся біць... У твар, паміж ног... Як пазваночнік пераламваць...

...Нас ядзюць па пероне... Дзяўчаты махаюць... Мама плачуць... У памяці застаюцца толькі галасы:

— Сорак таблетак... Спраба суцідуць... Белы білет... У армію не бяруць... Трэба быць дурнем, каб застацца разумным... Бі мяне! Бі! Ну, і няхай я — гаўно, мне напавялае. Затое я — дома, трахуюсь з дзяўчатамі, а ты — з вятноўкай пайшоў гуляць у вайну...

Чалавек можна запэраграміраваць... Ён гэта хоча... Ах-да! Ах-да! У нату! Што такое злодзей у законе? Чалавек, у якога няма рамана са смерцю, ён вырашыў свае адносіны са смерцю. Значыць — аддзель у глотку ўватне! Жыццё пражыта, спалена дашчынты. Скокіне, укусіць, сотыя малых мужчын разам — звар'яць! У турме і арміі жывуць па адных законах... Бязмежжа... Запаведзе першая: ніколі не дапамагай слабама, слабага бі ботамі на вачы. Уначы: хто рэкае, хто кавкае, хто маі кіла, хто паветра пусе... Але слабага бі ботамі на галаве!

Чахаў пісаць, што трэба кожны дзень выйска з сабе па кроплі рады. Але ішчы раз чалавеку хочацца быць рабам, падлабаца.

Скончыць жыццё самагубствам я хацеў раз-тоў пачы. На пята... раішчы... Павеціца... Нармальна... Усе калыя гэтага калісьці праходзілі... Камандзір прасіць:

— Толькі не страляйся. Людзей спісачь лягчы, чым патроны.

У чалавек ёсць вайна, вайна ўзбужае. Мне б сказаць — будаваць гэту дом, у якім я жыву, — доўга. Сумна. А разбурчыць — у два дні. Якое захваленне! Біць, ламаць! Нам гэта падобна. Сістэмы вяртання няма... Я баюся змучыць прастору... Ненавіджу сацыяльнае жыццё... Устаць-легчы! Легчы-устаць! Пачысціць нас, памылі. Вынеслі чыровыя прыгты: «І калі я парушу гэту маю ўрачэсную прысягу, то няхай мяне напаткае суровая кара...». Уначы я ўшкыаў ад бачык, ён ціліўся ў мяне, ціліўся...

Першы ліст ад дзяўчыны... Рукі затрэсліся... Але жыццё — больш Феліні, чым Бергман. Лісты захоўваць нехта.

Праверка тумбачка:

— Бабы вазы, будуць нашы. А вам ішчэ служыць як медзім чычакіам. Нясі сваю макулатуру ва ўнітаз.

Належыць набор: брытва, аўтаручка, блакнот... Сідзіць на ўнітазе і чытае апошні раз ліст: «Кахаю... Цалую...»

Стайм на варце. Шэнт (хлопец быў вясковы, з Украіны):

— Ты ведаеш, што такое аргазм?

Гэта мы — з ракеткамі і аідэрынімі галоўкамі, якія могуць тысячы людзей забіць? І я, які хоча сябе збавіць...

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мержакоўскага? «Лішч тэнью тэны мы жывем...»

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мержакоўскага? «Лішч тэнью тэны мы жывем...»

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мержакоўскага? «Лішч тэнью тэны мы жывем...»

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мержакоўскага? «Лішч тэнью тэны мы жывем...»

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Сон... Жыццё... Гэта жыццё? Або тое? Як у Мержакоўскага? «Лішч тэнью тэны мы жывем...»

...Смерць падобна на каханне. У апошніце імгненне — страшны і неспрыгожны сутаргі. Мы не здолжны вярнуцца са смерці, але з каханнем мы вяртаемся. І можам успомніць, як было... Вы тэпіліся калі-небудзь, вас зацяваў вір? Я тапіўся... Чым больш супраціўляешся, тым менш сія. Змірае — і дайліз да таго. Там ужо твай вярце: або ты хочаш памрыць, або ты хочаш жыць? Хочаш жыць — правідай неба вадзі, вяртаеца. Але спачатку дайліз да гэта...

Я дайшоў і зразуеў: хацу жыць! Проста жыць! Я нікога не забіў, адзіна чалавек, у якога я страляў, я — сам... Толькі параніў... Там? Там някая святла ў канцы тунэля... І анілаў я не бачыў... Сядзеў бачыка ля чыровай труны... Труна пуста...

Зоркаўа сярэдняя

У ГАСПАДАРЧЫХ МЭТАХ з макрэй можна атрымаць фарбавальнік салатавага колеру.

ДЛЯ ХАРЧАВАННЯ выкарыстоўваюць свежую траву макрэй. З яе гатуюць бачыніе салаты, пюрэ, начынкі для пірагоў.

ПРЫПРАВЫ І ЗАКУСКІ З ЗОРКАЎАЙ

Прэпаврава з зоркаўа. Траву пралушчыць праз мясарубку, змяшчаць з цвёрдым хрэмам, часнаком, дабаўіць алей, вощат, старанна перамяшчаць. Выкарыстоўваюць у прыправы да мясных, рыбных, крупяных страў, соусы, падліў, супы.

200 г зоркаўа сярэдняй, 20 г хрэну, 15 г часнаку, 25 г алею, соль, вощат па смаку.

Салата з зоркаўа. Траву нарэзаць, дабаўіць здробненую зялёную цыбулю, бурячнік, крута зварэнае яйка, пасаліць і перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць кропкам.

100 г зоркаўа, 100 г бурячніка, 25 г зялёнай цыбулі, 25 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

100 г зоркаўа, 100 г бурячніка, 25 г зялёнай цыбулі, 25 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зоркаўа, 50 г аблічкі, 50 г журавінаў, 20 г зялёнай цыбулі, 50 г сметаны (маляноу ці алею), соль, зялёная кропка і патушкі.

Салата з зоркаўа. Свежую капусту наштакаваць, расцёрці з соллю дэраўляным таўкачым, дабаўіць журавіны, дробна нарэзаную аблічкі, зоркаўа, зялёную цыбулю. Перамяшчаць. Заправіць сметанай, маянэзам або алеем. Пасыпаць зялёнай кропкай і патушкі.

30 г капусты, 100 г зорка